

Drie Waarheden

die van jou
die van mij
die van ons

Colofon

ISBN: 978 94 6365 064 9

1e druk 2018

© 2018, Jan Waterlander en Pietsje Spijkstra

Samengesteld onder redactie van Jan Waterlander,
Pietsje Spijkstra, Dick de Vries en Sjoerd van Aalsum.

Bron: www.50PLUS.frl.

Realisatie: Uitgeverij Elikser, Leeuwarden

Met dank aan alle kiezers die op 50PLUS hebben gestemd of gaan
stemmen!

Vormgeving omslag en binnenwerk: Evelien Veenstra

Niets uit deze uitgave mag worden verveelvoudigd, opgeslagen in een geautomatiseerd gegevensbestand en/of openbaar gemaakt door middel van druk, fotokopie, microfilm of op wat voor wijze dan ook, zonder voorafgaande schriftelijke toestemming van de auteur en de uitgeverij.

This book may not be reproduced by print, photoprint, microfilm or any other means, without written permission from the author and the publisher.

Drie Waarheden

die van jou
die van mij
die van ons

Samengesteld onder redactie van Jan Waterlander,
Pietsje Spijkstra, Dick de Vries en Sjoerd van Aalsum

Inhoud

Inleiding	9
Waar het om gaat	11
Een aardige invalshoek	13
Over politiek gesproken	14
De juiste maat nemen!	16
Duurzaam, lineair en circulair	17
Drijfvermogen	19
Perfekte ontvangst in Holwerd	21
Hoezo een partij voor één onderwerp?	23
Robots in de politiek??	25
Ambtelijke omslag in de participatiemaatschappij	27
Michael Pye's <i>Aan de rand van de wereld</i> : inspiratie voor Fryslân	29
Digitalisering sluit veel ouderen uit!	31
Gjin krimp jaan	33
“Wat doet zo’n slimme man bij 50PLUS?”	35
Introductie	36
Goochelen met banencijfers	37
Herkenbare volksvertegenwoordigers?	39
Bij de beesten af!	41
“Vrije stem” maakt politiek boeiender	42
Stel dat het vanaf nu altijd zo glad blijft ...: altijd “Code rood”!	45
Grijze integriteit	47
“Lang zal ze leven ...”	50
Politieke tunnelvisies	52
Beesten en ouderen	55
Provinciale invloed op pensioenen	57
Statenmores en -sores	60
Ouderenhuisvesting kan anders, beter en betaalbaarder	63
Wat als de politiek is ingehaald?	66
Burenhulp baat ouderen	69

Het jeugddebate	71
“Out of the box”-denken	72
Gelukszoekers?	74
Nieuwe ontwikkelingen vragen om nieuwe maatregelen	77
Op de markt is je gulden een daalder waard!	79
Ruim baan voor “Us Heit”	81
De boerenpartij	83
“Ze kosten ons miljarden”	84
Dia-avond	86
Glasvezel, Breedband Fryslân	88
“Deksels nog aan toe...”	89
Aftrainen voor 20.3!	91
Middelning bij wisselend inkomen ouderen moet automatisme zijn	93
Europese herindeling?	95
De smaak van minder ...	97
De verloren stem	99
Bezit van het maatschappelijk middenveld	101
Eerherstel voor de leugenbank?	103
Talentontwikkeling	105
Leenstelsel, alleen het woord al!	107
Beelden	109
Pas op voor zetelrovers!	111
Wat doen pensioenfondsen met ons geld?	113
In nood tijdig in het ziekenhuis	115
Volkstuinjes	117
Winkelen met 50PLUS- en 50MIN-bril	119
Dan maar de bak in!	121
Het gaat om meer dan vergrijzing	123
Ouderen in antikraak?	126
Wat is er veranderd met de hogere AOW-leeftijd?	128
Naar vraaggestuurd openbaar vervoer	130
De R is in de maand!	132

Vakantiekranen	134
Baby's steeds rijker?	136
Er is werk genoeg, maar er zijn te weinig banen!	139
Beppeboekewike	141
Pensioenfondsen maken er een potje van!	143
Gurbe- en Loltsje-kortingspas	145
Volbracht leven	148
Us Alma-Tadema?	150
Over de grens	152
Cultuur voor iedereen	154
Het Consultatiebureau voor Ouderen	156
Ald en Nij	159
Mijn speeltuin	161
Stemmen als je oud bent	163
Maak er een festival van	167
Toen de Universiteit ver weg was	169
De vreemde wereld van: de auto	172
Hoera, een songfestival om naar uit te zien!	175
Levend Erfgoed in KH2018?	177
De race	179
Wie zal dat een ZORG zijn?	181
De tijd hâldt gjin skoft	184
Europese Culturele Seniorenpas	187
Stoplicht is te snel voor oudere	189
Aandacht voor laaggeletterdheid in Medisch Centrum Leeuwarden	191
Au pair voor ouderen	194
Seniorenpostzegels	198
Transfermarkt voor politici?	200
De klant die koning was	203
Oostelijke vaarroute: een brug te ver?	205
Afrekenen	209
Resultaten	211

Inleiding

Het perspectief van 50PLUS Friesland

Ook al wordt dikwijls anders gesuggereerd: politiek is middel en geen doel! Waar sprake is van afnemende betrokkenheid bij “de politiek”, hebben mensen duidelijke meningen over wat ze goed vinden en wat niet. Ontwikkelingen in de samenleving lijken aan “de politiek” voorbij te gaan. Gevolgen daarvan zijn zichtbaar in een afnemend ledenaantal van politieke partijen en dalende opkomstpercentages bij verkiezingen. Het lijkt erop dat “de politiek” niet bij machte is maatschappelijke veranderingen bij te houden of daarop vooruit te lopen.

Neem nu de demografische ontwikkeling. Wat doen we feitelijk aan de gevolgen van de sterk veranderende leeftijdsopbouw in Nederland? Wat doen we aan nieuwe tegenstellingen, energievraagstukken, armoede en onveiligheid? Zoeken we naar oude oplossingen voor nieuwe problemen of gaan we echt ingrijpen in hoe het er aan toegaat in de samenleving?

Als kleine fractie in Provinciale Staten van Friesland ben ik slechts één van de spelers. In mijn eentje kan ik de wereld niet verbeteren, maar toch ...

Deze bundel kan worden gezien als publieke verantwoording van de Statenfractie 50PLUS in Provinciale Staten van Fryslân over de periode 2015-2019. De publicatie geschiedt in de aanloop van Leeuwarden Culturele Hoofdstad van Europa 2018 en als opmaat naar de verkiezingen van Provinciale Staten in maart 2019.

Aan de hand van korte artikelen, die ook zijn gepubliceerd op onze website www.50PLUS.frl, wordt het spanningsveld geschetst tussen onze waarheid, uw waarheid en de waarheid.

Jan Waterlander,
fractievoorzitter 50PLUS Fryslân

Waar het om gaat

Door onze 50PLUS-bril bekeken komt in onze benadering een aantal zaken steeds terug. We hebben gemerkt dat er een bepaalde samenhang zit in wat we namens onze kiezers naar voren willen brengen:

huidige en toekomstige ouderen vormen de context;

we kiezen voor kleinschaligheid;

wat we naar voren brengen, moet herkenbaar zijn;

we willen verbinden tussen partijen en in tijd;

veranderen begint bij opinievorming;

verhalen delen werkt;

politiek gaat over “het leven”;

beleving en herkenbaarheid zijn leidend;

biografische aspecten sturen opvattingen van mensen;

we kiezen voor de menselijke maat.

Als we willen vernieuwen, dan zoeken we naar nieuwe oplossingen voor nieuwe problemen.

En wat niet? Als het gaat om huidige en toekomstige ouderen ontstaan veel angstaanjagende scenario's: koopkrachtverlies, geen leeftijdsbestendige woningen, onbetaalbare AOW en pensioenen, onveiligheid, eenzaamheid, beperking zorgvoorzieningen, werkloosheid onder ouderen, moeilijk bereikbare voorzieningen, etcetera.

Wij willen kiezers niet overhalen op ons te stemmen door ze bang te maken voor wat komen gaat. Wij gaan voor perspectief en oplossingen en zijn ervan overtuigd dat we zo het verschil kunnen maken.

Een aardige invalshoek

01 oktober 2015, door Jan Waterlander

In het boek *Tegen verkiezingen* beschrijft David Van Reybrouck hoe onze representatieve democratie steeds meer in het slop raakt. Politieke partijen lopen leeg. Politici stellen hun beleid steeds vaker af op de volgende verkiezingen. Het leidt allemaal tot wat hij noemt “het democratisch vermoeidheidssyndroom”. Maar hoe komen we daar vanaf?

Van Reybrouck vreest dat marginale oplossingen niet voldoende zijn. Hij pleit voor een oud democratisch principe dat vooral in het oude Athene werd gehanteerd: loting. In een glashelder betoog zet hij uiteen dat loting een effectieve mogelijkheid kan zijn om onze machteloos geworden democratie weer vaart te geven en de zeggenschap van burgers te vergroten.

Er zijn duidelijk experimenten nodig om impasses te doorbreken. Voor nieuwe problemen zijn nieuwe oplossingen nodig. Ik ga er vanuit dat ons politieke systeem niet resistent is geworden voor verbeteringen en we op zoek gaan naar manieren om kiezers te betrekken bij wat we doen en onze opvattingen over democratie scherper te krijgen.

Voor degenen die willen meezoeken, is Van Reybrouck met zijn boek (uitgeverij de Bezige Bij) een verhelderend en inspirerend boek!

Over politiek gesproken

02 oktober 2015, door Jan Waterlander

Als ik wil weten hoe mensen over politieke vraagstukken denken, kan ik beter niet over politiek beginnen. Ik spreek natuurlijk veel potentiële kiezers. Mensen die op 50PLUS stemmen, mensen die op andere partijen stemmen, en mensen die niet stemmen.

De groep ouderen wordt steeds groter. Er zijn dorpen en wijken waar al de helft van de bevolking ouder dan 50 is. Die mensen stemmen (nog?) niet allemaal op 50PLUS. Andere politieke partijen beginnen zich daarvan bewust te worden. Als 50PLUS Fryslân kunnen we daarin een belangrijke rol vervullen door de politieke vraagstukken te benaderen vanuit het perspectief van huidige en toekomstige ouderen. Dan is het belangrijk dat ik weet wat er leeft onder ouderen en wat voor beeld jongeren hebben van de leefomstandigheden die er zullen zijn als zij straks ouder zijn.

Mij valt op dat als je dan over politiek begint (of alleen al zegt dat je Statenlid bent voor 50PLUS), het meestal gaat over het beeld dat mensen hebben van “de politiek”. Daaruit blijkt dat mensen politiek dikwijls beschouwen als “iets wat ver weg staat”, “iets wat niet over hen gaat”, “ze doen toch wat ze willen en nooit wat ze beloven”. En zo kan ik nog wel even doorgaan.

Als ik dus wil weten wat er onder kiezers leeft, kan ik beter niet over “politiek” beginnen, maar over wat mensen bezighoudt. Ogenscheinlijk toevallige gesprekken in de buurt, op straat, bij verjaardagen, bij evenementen of bij geplande activiteiten krijgen een heel andere betekenis, als het ogenscheinlijk niet gaat over politiek, maar ondertussen wel allemaal gaat over onderwerpen en standpunten die ik me als politicus (van welke partij dan ook) zou moeten aantrekken.

Ik kies dus vaak niet voor een politieke inkleuring, maar voor wat mensen bezighoudt. En dan staat politiek (te) ver weg van

de realiteit en stel ik vast, dat er een enorme kloof bestaat tussen hoe politiek is en zou moeten zijn. Hoe de echte wereld er uit ziet en wordt beleefd en wat “de politiek” daarmee doet. Er is nog veel te doen!

De juiste maat nemen!

05 oktober 2015, door Jan Waterlander

De chaos op het spoor en grote tekorten zorgen voor discussie over “onrendabele” spoorlijnen. In dit verband worden “Leeuwarden-Stavoren” en “Leeuwarden-Harlingen” genoemd als drastisch aan te pakken lijnen. Net zoals je alle bevolkingsgroepen, of alle 50-plussers, niet dezelfde maat moet nemen, is het ook nodig om voorzieningen als openbaar vervoer de juiste maat te nemen.

“Wat rendabel is” lijkt een objectief criterium, maar de vraag is op welke schaal dat wordt beoordeeld en welke criteria daarnaast gelden. Zo is het vanzelfsprekend dat de bezettingsgraad in grote steden anders is dan op het platteland en belachelijk om grootstedelijke criteria te hanteren in dunbevolkte gebieden. Het openbaar vervoer in Friesland moet worden beoordeeld op basis van in die provincie geldende omstandigheden.

Bereikbaarheid is al lastig genoeg. Je kunt ook de stelling pomen dat relatief dunbevolkte gebieden juist meer en betere verbindingen moeten hebben omdat te overbruggen afstanden daar nu eenmaal groter zijn. Beter is het om niet te praten over het opheffen van lijnen, maar over het intensiveren ervan zodat er meer en beter gebruik van gemaakt kan worden. De duurste plaatsen in de bus en de trein zijn nog altijd de lege ... 50PLUS pleit al jaren voor beter en goedkoper (gratis) openbaar vervoer voor ouderen buiten de spits. Als de bus toch rijdt ...

Dan neem je een andere maat dan die welke “onze” staatssecretaris overweegt te doen!

N.B. Op de eerste en de laatste vijf meter van elke spoorlijn rijdt nooit een trein! Als je die er dan afhaalt omdat dit onrendabel is en dat steeds herhaalt, los je uiteindelijk het spoorprobleem wel op!

Duurzaam, lineair en circulair

05 oktober 2015, door Jan Waterlander

Bijna iedereen heeft het druk met “duurzaamheid”. Duurzaam betekent simpel gezegd dat je langer wilt doen met beschikbare grondstoffen. Duurzaamheid wordt doorgaans gebruikt als het gaat over energie. Duurzaam heeft echter betrekking op vrijwel alles. Kortom: Langer doen met hetzelfde!

In de lineaire economie worden grondstoffen gebruikt om producten te maken en als die producten ten einde zijn, niet meer werken, achterhaald, of uit de mode zijn, worden ze vernietigd. In de circulaire economie heeft hergebruik plaats. De gebruikte grondstoffen worden opnieuw gebruikt en blijven “in de keten”. Uitgangspunt is daarbij dat grondstoffen grondstoffen blijven. Een defecte of afgeschreven wasmachine, gemaakt uit metaal, rubber, plastic, bestaat - al functioneert zij niet meer - nog steeds uit diezelfde grondstoffen of uit de oorspronkelijk gebruikte grondstoffen. In de circulaire economie wordt nagestreefd alles te blijven gebruiken, zodat grondstoffen niet uitgeput raken.

Circulaire economie is voor 50PLUS Fryslân een belangrijk onderwerp. Dit vanuit het perspectief gezien van huidige en toekomstige ouderen.

Mijn ouders en grootouders groeiden op in een tijd dat “alles wat nog kon worden gebruikt, weer werd gebruikt”. Dit was deels uit nood en beperkt beschikbare middelen. Ik herinner me nog dat er geen of nauwelijks afval was. Ook al gaan we er zorgvuldiger mee om en scheiden we afval, de vuilcontainers van nu zijn tig keer groter dan de bij sommigen vast nog bekende zinken vuilnisemmers.

Met het opkomen van “de welvaart” hebben we een periode gehad dat we dachten dat veel voor eenmalig gebruik was en afvalbergen en vuilstorten er waren om groot te worden. Het besef groeit dat dit niet goed was en niet goed is. Deels net zoals vroeger, maar dan op grotere schaal, uit noodzaak. Als we niks doen,

raken grondstoffen op, ontstaat schaarste, en leven toekomstige generaties op een heel grote vuilnisplaneet. Maar goed: het besef groeit en er wordt terecht hard aan gewerkt.

We willen niet terug naar de tijd van ouders, grootouders en overgrootouders, maar we willen een samenleving met een andersoortig bewustzijn waarmee we “toekomstbestendig” zijn! 50-plussers hebben zelf en van hun ouders en grootouders een besef meegekregen, waarmee ze komende generaties perspectief kunnen bieden voor een duurzame en leefbare samenleving.

N.B. De door 50PLUS ingediende motie over dit onderwerp in Provinciale Staten van Fryslân van 23 september 2015 haalde geen meerderheid, maar dit kwam mede door de “toezegging” van de gedeputeerde dat dit “staand beleid” is. En dus zijn we benieuwd naar de mate waarin, en de wijze waarop het provinciaal bestuur van Fryslân hiermee omgaat.

Drijfvermogen

22 oktober 2015, door Jan Waterlander

Een gevolg van steeds groter wordende organisaties en instellingen is dat de afstand tussen de top van de organisatie en de klant/gebruiker steeds groter wordt. Zelf zat ik op een school met maar 1 klas per jaar en soms bij wijze van uitzondering 2. De klassen waren groter, maar de school niet. De directeur van de school heette hoofd en was een soort meewerkend voorman. Hij wist precies wat er speelde en kende alle leerlingen niet alleen bij naam.

Het verzorgingshuis waarin mijn grootmoeder op haar oude dag verbleef, was sober maar kleinschalig.

Als ik op bezoek kwam, herkenden ze mij en zelfs de directrice maakte zo nu en dan een praatje met me. Zij kon het daarover dan ook hebben met mijn grootmoeder, want die sprak ze regelmatig. De kleinschaligheid van toen heeft plaatsgemaakt voor grootschaligheid. Er liggen begrijpelijke criteria aan ten grondslag.

Het heeft te maken met bedrijfsvoering, status, kennis en misschien wel inkomen van de leiding. Immers: groter heeft meer aanzien en mag dus beter verdienen.

Met het groter worden van organisaties komen ook andere mensen bovendrijven. Ik schrijf met opzet “bovendrijven”, omdat dikwijls het drijfvermogen een belangrijk criterium lijkt te zijn. Degene die leiding geeft aan grote instellingen, loopt de kans te ontberen waar het echt om zou moeten gaan: aanvoelen van mensen, zorg voor kwalitatief goede dienstverlening, en dicht bij de mensen staan.

Drijfvermogen is voor veel bestuurders en directeuren een kerncompetentie geworden. De organisatie of instelling is doel geworden en geen middel ...

Ik ken van die mensen, die in en met hun instelling groot zijn geworden. Niet als goede bestuurder, of als goede directeur, maar vanwege een politiek aandoend drijfvermogen. Daarin gaat het om persoonlijke profilering, op afstand houden van concurren-

ten, handig omgaan met macht en invloed. Ik zal daarop nu niet dieper ingaan, maar het gaat om andere dingen dan waarover het zou moeten gaan.

De leidinggevende in de zorg waarbij de zorg centraal staat verdwijnt. De bestuursvoorzitter van een onderwijsinstelling die hart heeft voor het onderwijs, verliest het dikwijls van bedrijfsvoerders, strategen en mensen die vooral zichzelf goed weten te positioneren.

Ik zal daarvan ook wel niet helemaal vrij zijn, maar bewaak dit wel. Voor mezelf en voor anderen.

Drijfvermogen? Prima, maar dan niet met de kenmerken van piepschuim in een bak olie!